

Zrození Krista v lidské duši

Rudolf Steiner

Jako dva mocné duchovní pilíře postavilo křesťanské pociťování světa dva velké svátky, Vánoce a Velikonoce, do běhu roku, který má být symbolem životního běhu člověka. A můžeme říci, že ve vánoční a velikonoční myšlence stojí před lidskou duší dva duchovní pilíře, na nichž jsou zaznamenána dvě velká tajemství fyzického lidského bytí, na která musí člověk pohlížet zcela jiným způsobem než na ostatní události svého fyzického životního běhu. Jistě, skrze smyslové pozorování, rozumový úsudek, skrze cit a volní obsah zasahuje do tohoto životního běhu nadsmyslně; avšak toto nadsmyslně je jinak něčím, co se bezprostředně ohlašuje jako cosi smyslového, tak jak to chce křesťanské pociťování světa znázornit například Svatodušními svátky. Avšak vánoční a velikonoční myšlenka poukazuje na dvě události odehrávající se ve fyzickém běhu života, které jsou co do svého vnějšího zdání událostmi fyzickými, které se však na rozdíl od všech ostatních fyzických událostí, takové jaké jsou, jako fyzické události bezprostředně neohlašují. Přírodním nazíráním můžeme přehlédnout fyzický život člověka, můžeme jím smyslově vidět vnější stranu tohoto fyzického života, vnější projev duchovna. Nikdy však nemůžeme smyslově vidět, nikdy nemůžeme smyslově vidět vnější stranu, vnější projev oněch dvou hraničních zážitků lidského životního běhu, aniž bychom byli tímto smyslovým viděním přivedeni k něčemu nesmírně záhadnému, k něčemu tajuplnému, co spočívá v těchto dvou událostech. Jsou to události zrození a smrti. A v životě Ježíše Krista – a ve vánoční a velikonoční myšlence, jež na ně upomínají – stojí před lidskou duší, před myslí křesťana tyto dvě události lidského fyzického života.

Ve vánoční a velikonoční myšlence chce lidská duše pohlížet na tato dvě velká tajemství. A když na ně pohlíží, nalézá jasnou posilu pro myšlenku, silný obsah pro lidské chtění, povzbuzení pro celého člověka, ať už toto povzbuzení potřebuje v jakékoli situaci. Tyto dva duchovní pilíře, tedy myšlenka Vánoc a myšlenka Velikonoc, tak jak zde stojí, mají věčnou hodnotu.

Lidská představitost se však v průběhu svého vývoje blížila velké vánoční myšlence i velké myšlence velikonoční mnohdy různým způsobem. Za-

tímco v prvních dobách křesťanského vývoje, kdy působení události na Golgotě otrásovalo myslí mnoha lidí, dospívali lidé pozvolna k představě Spasitele umírajícího na Golgotě, zatímco v křesťanství umírajícího na Golgotě, zatímco v křesťanství visícím na kříži pociťovali v prvních staletích křesťanství myšlenku spásy a pozvolna se utvářela velká, mocná imaginace Krista umírajícího na kříži, obracelo se křesťanské pociťování zejména od počátku novější doby, kdy se více přizpůsobovalo materialismu nastupujícímu ve vývoji lidstva, k představě Ježíška, který se rodí, který přichází na svět.

Mohli bychom ovšem říci, že ve způsobu, jak se v uplynulých staletích obracela křesťanská mysl Evropy k vánočním jesličkám, můžeme při jemnějším pociťování najít něco z materialistického křesťanství. Potřeba – a když to říkám, tak to nemyslím nijak zle – mazlit se s miloučkým Ježíškem se v průběhu staletí stala potřebou triviální¹. A leckterá písnička o milém Ježíškovi, kterou dnes ještě lidé pociťují jako hezkou, nebo – jak někteří říkají – jako rozkošnou, nám dnes, vzhledem k této vážné době², bude připadat přece jen poněkud nevážná.

Avšak velikonoční a vánoční myšlenka jsou věčnými pilíři, myšlenkovými pilíři lidské duše. A můžeme říci, že v naší době nových zjevení ducha se také rozlije nové světlo nad myšlenkou Vánoc, že myšlenka Vánoc bude pozvolna velkolepým způsobem pociťována v nové podobě. A bude na nás, abychom v dění světa zaslechli volání po obnově leckterých starých představ, volání po novém zjevení ducha. Bude na nás, abychom pochopili, jak z tohoto světového dění vypracovat novou myšlenku Vánoc k posílení a povzbuzení lidské duše.

Narození a smrt člověka, jakkoli je budeme rozebírat, jakkoli je budeme studovat, se jeví být událostmi, které se odehrávají bezprostředně na fyzické pláni a v nichž vládne duch takovým způsobem, že by nikdo, kdo věci studuje seriózně, neměl říkat, že tyto dvě události, tyto pozemské události lidského života nemají takový charakter, že bezprostředně jako fyzické události ukazují – tím, že se odehrávají u člověka –, že je člověk občanem duchovního světa. Žádnému přirozenému nazírání se nikdy nemůže podařit, aby v rámci toho,

co mohou vnímat smysly a co může chápat rozum, našlo v narození a smrti něco jiného než bezprostřední zasahování duchovna do fyzická. Jen takto se tyto dvě události ukazují lidské duši. A také u události Vánoc, u události narození, bude muset duše člověka-křesťana stále hlouběji a hlouběji pociťovat mysterijní charakter této události.

Můžeme říci, že lidé se jen zřídka vzepjali k tomu, aby v pravém smyslu obraceli svůj zrak k mysterijnímu charakteru narození. Zřídka; pokud však ano, pak s nádhernými představami promlouvajícími hluboko do lidské duše. Tak například v představě, která navazuje na švýcarského bohatýra ducha z 15. století, Nikolaua von der Flüe. O něm se vypráví – a vyprávěl to o sobě i on sám –, že před svým narozením, dříve než mohl dýchat fyzický vzduch, viděl svůj vlastní lidský obraz, který měl sám tělesně nosit, až se narodí a jeho život bude plynout. A před svým narozením viděl svůj křest s osobami, které se pak tohoto křtu účastnily a byly při jeho prvních zážitcích. S výjimkou jediné starší osobnosti, která byla při tom a kterou nepoznal, všechny ostatní poznal, protože už je viděl, ještě než spatřil světlo světa. Ať už toto vyprávění vezmeme jakkoli, jednomu se nevyhne, a sice abychom v něm spatřovali významnou připomínku mysteria narození člověka, které stojí před světovými dějinami tak velkolepě ztvárněné v myšlence Vánoc. Ve vyprávění Nikolaua von der Flüe najdeme připomínku toho, že ke vstupu do fyzického života se pojí něco, co je obvyklému lidskému nazírání všedního dne skryto za tenkou, velmi tenkou stěnou, za stěnou, která může být prolomena, je-li tu taková karmická okolnost, jaká tu byla u Nikolaua von der Flüe. Tu a tam se ještě setkáváme s tak úchvatnou připomínkou vánočního mysteria narození. Můžeme však říci jedno: lidstvo si zatím jen málo uvědomilo, že v obou hraničních pilířích lidského života tu narození a smrt stojí bezprostředně ve fyzickém světě jako dvě duchovní události zjevující se již ve své fyzické podobě, které se nikdy nemohou odehrávat jen v rámci pouhého přírodního procesu, ale které v sobě nejsou bezprostřední zásah božsky-duchovních mocností, ohlašující se tím, že svou fyzickou podobou musí tyto dva hraniční zážitky lidského fyzického životního běhu zkrátka zůstat tajemstvím.

To nás ovšem vede k tomu, abychom nové křesťanské zjevení, onen životní běh člověka, nahlíželi tak, jak chce – snad to můžeme říci – od lidí ve 20. století Kristus, aby ho nahlíželi. Dnes, kdy

se chceme pohroužit do myšlenky Vánoc, si připomínáme jeden výrok vložený do úst Ježíši Kristu, který nás může skutečně přivést k vánoční myšlence. Ten výrok zní: „Nebudete-li jako děti, nevjedete do království nebeského.“³ „Nebudete-li jako děti...“, to vskutku není výzva k tomu, abychom myšlenku Vánoc zbavili veškerého mysterijního charakteru a stáhli ji do triviality roztomilého Ježíška, jak to v průběhu materialistického vývoje křesťanství učinilo mnoho lidových a jiných písníček, ovšem ani ne tak lidových, jako spíš umělých. Právě tento výrok „nebudete-li jako děti, nevjedete do království nebeského“ nám dává pohlednout k mocným impulsům vládnoucím ve vývoji lidstva. A v této dnešní době, kdy světové události vskutku nejsou podnětem k tomu, abychom se oddávali triviálním vánočním myšlenkám, kdy lidské srdce pociťuje tolik bolesti, kdy se toto lidské srdce musí ohlížet za miliony lidí, kteří našli v posledních letech smrt, kdy musí pohlížet na bezpočet lidí, kteří hladoví, v této době se vpravdě nesluší jinak než obracet zrak k oněm mocným, člověka pohánějícím světodějným myšlenkám, k nimž může být člověk přiveden slovy „nebudete-li jako děti...“ a jež můžeme doplnit slovy: nebudete-li žít svůj život ve světle této myšlenky, nevstoupíte do království nebeského.

Když člověk vstupuje jako dítě do světa, přichází bezprostředně z duchovního světa. Neboť to, co se odehrává ve fyzickém životě, tedy vytváření a růst jeho fyzického těla, je zahalování oné události, kterou nelze označit jinak než tak, že řekneme: nejhlubší bytost člověka vystupuje z duchovního světa. Z ducha se člověk rodí do těla. A řekne-li rosikrucian „ex Deo nascimur“⁴, má na mysli člověka, když se objevuje ve fyzickém světě. Neboť to, co člověka halí, co z něj zde na tomto zemském globu činí fyzický celek, je totéž, co je charakterizováno slovy „ex Deo nascimur“. Podíváme-li, se na centrum člověka, na jeho vlastní bytostný střed, pak musíme říci: člověk vystupuje z ducha a vstupuje do tohoto fyzického světa. – Prostřednictvím toho, co se odehrává ve fyzickém světě, na nějž pohlížel z duchovních krajů před svým početím nebo svým narozením, bude zahalen svým fyzickým tělem, aby v tomto fyzickém těle prožíval věci, které mohou být jenom v něm prožívány. Ve svém bytostném středu však člověk přichází z duchovního světa. A pro toho, kdo se chce na věci dívat tak, jaké ve světě jsou, kdo není zaslepen iluzemi materialismu, je tento člověk

takový, že v prvních letech ještě oznamuje, že vyšel z ducha. To, co prožíváme u dítěte, vypadá pro člověka skutečně znalého tak, že v dítěti můžeme počítovat doznívání zážitků v duchovním světě.

Toto tajemství chtějí připomenout taková vyprávění, jako je to, které se pojí ke jménu Nikolaus von der Flüe. Triviální názor, který je silně ovlivněn materialistickým způsobem myšlení, říká ve své jednoduchosti, že člověk v průběhu života, od narození až do smrti, pozvolna rozvíjí své Já, že toto Já je čím dál mocnější a čím dál silnější, že čím dál zřetelněji vystupuje. To je ovšem jednoduchý způsob myšlení. Neboť pohlédneme-li na pravé Já člověka, na to, co narozením člověka vystupuje z duchovního světa, aby to bylo fyzicky zahaleno, pak budeme o celém fyzickém vývoji člověka mluvit jinak. Pak totiž budeme vědět, že pravé Já člověka pozvolna, tím jak člověk fyzicky vyrůstá ve fyzickém těle, do tohoto těla mizí, že je stále méně a méně zřetelné, a že to, co se zde ve fyzickém světě mezi narozením a smrtí rozvíjí, je jen odraz duchovních událostí, mrtvý odraz vyššího života. Takto je to vyjádřeno správně, řekneme-li: celá plnost lidské bytosti mizí pozvolna do těla; je stále neviditelnější a neviditelnější. Člověk žije svůj fyzický život zde na zemi, a zvolna se přitom ztrácí ve svém fyzickém těle, aby se v okamžiku smrti znovu našel v duchu. – Tak mluví ten, kdo zná poměry. Avšak ten, kdo poměry nezná, mluví tak, že řekne: dítě je nedokonalé, a Já se postupně rozvíjí k stále větší a větší dokonalosti, vyrůstá z neurčitých hloubek lidského bytí. – Poznání toho, co zří hledač ducha, musí právě v této oblasti promlouvat jinak, než zde mluví smyslové, do vnějších iluzí zapletené vědomí naší dnes stále ještě materialisticky pociťující doby.

A tak potom člověk vstupuje do světa jako duchovní bytost. Jeho tělesná povaha je, pokud je člověk dítětem, dosud neurčitá; málo zatím využívala duchovní článek, který jako by usnul do fyzického bytí, který se nám však jeví tak málo obsažný jenom proto, že ho v obvyklém fyzickém životě vnímáme právě tak málo, jako vnímáme spící Já a spící astrální tělo, když jsou odděleny od těla fyzického a éterného. Žádná bytost však není méně dokonalá jenom proto, že ji nevidíme. Svým fyzickým tělem, tím, že se víc a víc zahrabává do fyzického těla, musí člověk zaplatit za to, že tímto zahrabáváním získá schopnosti, které lze získat jenom tak, že se duchovně-duševní podstata člověka na nějaký čas ztratí ve fyzickém bytí,

ve fyzickém těle. Abychom si navždy pamatovali tento náš původ v duchu, abychom nalézali posilu v myšlence „z ducha jsme vyšli do fyzického světa“, k tomu zde v křesťanském pocítování světa stojí jako mocný pilíř světla myšlenka Vánoc. Tato myšlenka jako myšlenka Vánoc musí být v budoucím duchovním vývoji lidstva víc a víc posilována. Potom tato myšlenka Vánoc v lidstvu opět zesílí, potom budou lidé směřovat svým životem k vánoční slavnosti opět tak, že budou čerpat sílu pro fyzické bytí z této myšlenky Vánoc, která jim může v pravém smyslu připomenout jejich původ v duchu. S takovou silou, s jakou pak bude tato myšlenka Vánoc pocítována, ji dnes lidé cítí zatím jen málo; je to totiž zvláštní skutečnost, která však plně vychází ze zákonů duchovního bytí: to, co se ve světě objevuje, aby to lidi přivedlo dál, aby jim to pomohlo, se neobjeví hned ve své konečné podobě, objevuje se to před člověkem nejprve jaksi tumultuálně⁵, jakoby předjímano neoprávněnými duchy světového vývoje. Dějinnému vývoji lidstva porozumíme správně jen tehdy, víme-li, že pravdy nesmíme brát jen tak, jak někdy vstupují do světových dějin, ale že u nich musíme brát v úvahu pravou chvíli, kdy mohou v pravém světle vstoupit do vývoje lidstva.

Mezi různými myšlenkami, které vstoupily do novějšího vývoje lidstva – zcela jistě podníceny Kristovým impulsem, zprvu však v uspíšené podobě –, je i hluboce křesťanská, avšak neustále pokračujícího prohlubování schopná myšlenka rovnosti lidstva před světem i před Bohem, rovnosti všech lidí. Tato myšlenka však nesmí být před lidskou duší postavena v takové povšečnosti, jak to učinila francouzská revoluce, kdy tato myšlenka poprvé tumultuálně vstoupila do vývoje lidstva. Musíme si uvědomit, že lidský život se od narození až do smrti vyvíjí a že hlavní impulsy jsou v životě člověka rozloženy. Podívejme se duchovním zrakem na člověka, jak vstupuje do smyslového bytí: člověk vstupuje naplno do smyslového bytí, prostoupený impulsem rovnosti lidské podstaty všech lidí. A dětské bytí pocítíme nejintenzivněji, když se podíváme na dítě, které je ve své bytosti prostoupeno myšlenkou rovnosti všech lidí. Nic z toho, co lidi uvádí v nerovnost, nic z toho, co lidi organizuje tak, že se cítí odlišní od jiných lidí, nic z toho všeho se v bytí dítěte dosud neobjevuje. To vše je člověku dáno teprve v průběhu jeho fyzického lidského žití. Nerovnost vytváří fyzické bytí; z ducha přichází člověk roven si před světem

i před Bohem i před jinými lidmi. Takové je zvěstování mysteria dítěte.

A na toto mysterium dítěte navazuje myšlenka Vánoc, která dojde svého prohloubení v novém křesťanském zjevení. Neboť toto nové křesťanské zjevení bude počítat s novou Trojicí: s člověkem, bezprostředně reprezentujícím lidstvo, a s ahrimanskými a luciferskými bytostmi. A pokud poznáme, že je člověk postaven do světového bytí jako do rovnovážného stavu mezi ahrimanskými a luciferskými bytostmi, pochopíme, čím tento člověk i ve vnějším fyzickém bytí ve skutečnosti je.

Zejména je třeba najít pochopení, křesťanské pochopení pro určitou stránku tohoto lidského života. Myšlenka křesťanství bude v budoucnu hlasitě zvěstovat to, co se u jednotlivých duchů ohlašovalo už od poloviny 19. století v – abych tak řekl – klopýtavém poznání, byť i se značnou zřetelností. Pokud pochopíme – což je skutečností –, že dítě vstupuje do světa s myšlenkou rovnosti, později se však – jako by to vyplývalo z toho, že se narodí – v člověku rozvíjejí síly nerovnosti, které zjevně nepocházejí z této země, objeví se před námi právě v souvislosti s myšlenkou rovnosti nové mohutné mysterium. Toto mysterium prohlédnout a na základě toho získat správný pohled na člověka, to bude, počínaje současností, patřit k důležitým a nutným požadavkům budoucího vývoje lidské duše. Před člověkem stojí znepokojivá otázka: Ba, lidé se stávají různými – i když v dětství ještě různí nejsou – na základě něčeho, co se jakoby rodí s nimi, co spočívá v krvi, na základě svých rozdílných nadání a schopností.

Otázka nadání a schopností, způsobujících tolik nerovností mezi lidmi, se před člověkem objevuje v souvislosti s myšlenkou Vánoc. A vánoční slavnost v budoucnosti bude člověku neustále a vážně připomínat původ jeho nadání, schopností, talentů, možná dokonce geniálních schopností, na zemi diferencovaných. Člověk se bude muset ptát po jejich původu. A správné rovnováhy ve fyzickém bytí dosáhne jen tehdy, bude-li moci správně poukázat na původ svých schopností, odlišujících ho od jiných lidí. Vánoční světlo, respektive vánoční světla musí dát vyvíjejícímu se lidstvu vysvětlení těchto schopností, musí odpovědět na onu velkou otázku: Existuje ve světovém řádu pro jednotlivého, osobního člověka mezi narozením a smrtí nespravedlnost? Jak je tomu se schopnostmi, s nadáním?

Inu, lidský pohled se v lecčems změnil, až budou lidé proniknuti novým křesťanským pocítováním. Budou především chápat, proč se starozákonní okultní nazírání dívalo zvláštním způsobem na prorokování. Kdo byli proroci objevující se ve Starém zákonu? Byly to Jahvem posvěcené osobnosti; byly to ony osobnosti, které byly oprávněny používat zvláštní duchovní dary, vyčnívající nad ostatní. Jahve musel nejprve posvětit schopnosti, které má člověk vrozeny jakoby krví. A my víme, že Jahve působí na člověka od usnutí do probuzení. Víme, že Jahve nepůsobí ve vědomém životě. Každý skutečný ctitel Starého zákona si v duši řekl: S tím, čím se lidé liší co do svých schopností a nadání, co se v prorockých povahách dokonce pozvedá do výše geniality, se člověk sice rodí, nepoužívá to však pro dobro, nemůže-li se usínaje ponořit do světa, v němž Jahve řídí jeho duševní impulsy a z duchovního světa proměňuje to, čím je fyzické nadání, čím jsou nadání spojená s tělem. – Dotýkáme se přitom jednoho z nejhlubších tajemství starozákonního nazírání. Starozákonní nazírání, i to, co se týká prorokování, musí pominout. Do vývoje světa musí ku spáse lidstva vstoupit nová nazírání. To, o čem se staří Hebrejci domnívali, že to v bezvědomém stavu spánku posvěcuje Jahve, musí být v novější době schopen posvětit člověk za svého bdělého stavu, za plného vědomí. To však může jen tehdy, pokud ví, že na jedné straně jsou všechna přirozená nadání, schopnosti, talenty a možná i geniality luciferským darem, který působí ve světě lucifersky, dokud není posvěcen a prostoupen tím, co může do světa vejít jako Kristův impuls. Dotýkáme se nesmírně významného mysteria novějšího vývoje lidstva, pochopíme-li zárodek nové myšlenky Vánoc a poukážeme-li na to, že lidé musí Krista chápat a pocítovat tak, že nyní budou stát před Kristem jako novozákonní lidé a řeknou: K pretenci⁶ rovnosti, k aspiraci rovnosti dítěte jsem dostal různé schopnosti, nadání a talenty. Natrvalo však povedou k dobru, ku spáse člověka jenom tehdy, budou-li tato nadání, tyto talenty, tyto schopnosti postaveny do služeb Ježíše Krista, bude-li člověk usilovat o to, aby Kristem prostoupil celou svou bytost, a lidská nadání, talenty a geniality vyrval Luciferovi.

Kristem prostoupená duše vyrvává Luciferovi to, co jinak působí ve fyzickém bytí člověka lucifersky. To musí jako silná myšlenka procházet budoucím vývojem lidské duše. To je nová myšlenka Vánoc, nové zvěstování působnosti Krista

v naší duši k proměně toho, co je luciferské a co se do nás nedostává tím, že přicházíme z ducha, nýbrž co v sobě nalézáme proto, že se zahaluje-
me krví prostoupeným fyzickým tělem, jež nám na základě dědičnosti dává naše schopnosti. Tyto vlastnosti se objevují v luciferském proudu, v tom, co působí ve fyzickém proudu dědičnosti, avšak chtějí být získány, podrobeny během fyzického života tím, co člověk může pociťovat teď už nikoli inspirací Jahva ve spánku, ale za plného vědomí, využitím svých zážitků Kristova impulsu. Obrát se, křesťane, k myšlence Vánoc – tak praví nové křesťanství – a přines na oltář, jenž je budován o Vánocích, vše, co jako lidskou rozrůzněnost přijímáš z krve, a posvěť své schopnosti, posvěť svá nadání, posvěť dokonce i svého génia tím, že ho uvidíš osvětleného světlem vycházejícím z vánočního stromku.

Nové zvěstování ducha musí promlouvat novými slovy, a my nesmíme být tupí a hluší vůči tomu, co k nám jako nová zjevení ducha promlouvá v naší vážnosti naplněné době. Budeme-li takto pociťovat, pak budeme také žít s onou silou, s níž má dnes člověk žít, aby vyřešil velké úkoly, které budou lidstvu právě v našem věku uloženy. Musí být pociťována celá tíže vánoční myšlenky: v našem věku musí do plného bdělého vědomí vstoupit to, co chtěl Kristus říci lidem, když pravil: „Nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského.“ Myšlenka rovnosti, kterou zjevuje dítě, pokud se na ně správně podíváme, obtočí před těmito slovy; neboť dítě, jehož narození si o Svaté noci připomínáme, zvěstuje – lidem v jejich vývoji v průběhu světových dějin zjevujících stále nové myšlenky – jasně a zřetelně, že do světla Krista, jenž dal tomuto dítěti duši, musí vstoupit to, co nosíme v podobě nadání vzájemně nás rozlišujících, že na oltář tohoto dítěte musí být položeno to, co činí tato různá nadání z nás lidí.

Podnícení vážností vánoční myšlenky se nyní můžete sami sebe zeptat: Jak zakusím impuls Krista ve své vlastní duši? – Ach, jak těžce někdy tato myšlenka na člověka doléhá!

Nuže, nikoli v jediném okamžiku, nikoli tak, abychom mohli říci, že to, co můžeme označit za impuls Krista, vstupuje do naší duše bezprostředně, bouřlivě. A v různých dobách vstupuje různě. Dnes musí člověk svým plným, jasným, bdělým vědomím přijímat takové vesmírné myšlenky, jak se je klopýtavě pokouší sdělit anthroposoficky orientovaná duchovní věda, k níž se hlásíme. Tak jak

se člověku tyto myšlenky ohlašují, mohou v něm, pokud jim správně rozumí, probouzet důvěru v to, že na jejich křídlech do něj skutečně vstupuje nové zjevení, to znamená nový Kristův impuls naší doby. A on, tento člověk, jej pociťí, jen když bude chtít být vůči němu dostatečně pozorný!

Snažte se přijmout duchovní myšlenky vesmírného řízení tak, jak je to zde míněno, v skutku živě v dnešním, současném smyslu; snažte se je přijmout ne jako pouhou nauku, ne jako pouhou teorii, snažte se je přijmout tak, že se dotknou vaší duše v nejhlubším nitru, proniknou ji teplem, světlem, pohybem, že je ponese živé. Snažte se pociťovat tyto myšlenky s takovou silou, aby pro vás byly něčím, co jako by vám tělem vstupovalo do duše a toto tělo proměňovalo. Snažte se zbavit tyto myšlenky všeho abstraktního, všeho teoretického. Snažte se přijít na to, že tyto myšlenky jsou myšlenkami, které jsou skutečnou potravou duše, snažte se přijít na to, že těmito myšlenkami nevstupují do vaší duše jen myšlenky, ale že těmito myšlenkami vstupuje do naší duše duchovní život, který vychází z duchovního světa. Ve svém nejhlubším nitru se s těmito myšlenkami intimně spojte, a povšimnete si třech skutečností. Povšimnete si, že tyto myšlenky ve vás samých pozvolna vyhladí něco, co obzvlášť v našem věku duše vědomé tak zřetelně vstupuje do lidských duší: že tyto myšlenky, byť by i jinak zněly jako vždy, vyhubí v člověku sobectví! Když si začnete všimnout, že tyto myšlenky hubí egoismus, ochromují sobectví, pak jste, milí přátelé, pocítili, jak jsou anthroposoficky orientované duchovědné myšlenky prostoupené Kristem. A když za druhé pocítíte, že ve chvíli, kdy se ve světě setkáte s nějakou nepravdivostí, ať už budete sami v pokušení pravdu poněkud opomenout, nebo k vám nepravdivost přistoupí z jiné strany, když pocítíte, že ve chvíli, kdy nepravdivost vstupuje do vaší životní sféry, stojí vedle vás jako varování nebo jako připomínka pravdy impuls, který nechce připustit, aby nepravda vstoupila do vašeho života, který vás stále upomíná, abyste pravdu neopomíjeli – pak pocítíte vůči životu, který dnes tak často tíhne ke klamu, opět živý impuls Krista. Člověk nebude moci vůči anthroposoficky orientovaným duchovním myšlenkám tak snadno lhát nebo nevnímat klam a nepravdu. V myšlenkách nového křesťanského zjevení můžete, nehledě na všechno ostatní pochopení, cítit ukazovatele k vnímání pravdy. Když dospějete k tomu, že se nebudete snažit o pouze teoretické chápání

duchovní vědy, jak se o to lidé snaží u jiné vědy, ale když do vás budou myšlenky vnikat tak, že budete cítit: když se tyto myšlenky intimně spojují s mou duší, je to, jako by se vedle mě postavila moc svědomí napomínající k pravdě – pak jste našli Kristův impuls na druhý způsob. A když zatřetí ještě navíc pocítíte, že z těchto myšlenek proudí něco, co působí až do vašeho těla, především však v duši, co překonává nemoc, co člověka uzdravuje, osvěžuje, když pocítíte zmlazující, osvěžující, uzdravující sílu těchto myšlenek – pak jste pocítili třetí část Kristova impulsu těchto myšlenek. Neboť o tohle usiluje lidstvo novou moudrostí, novým duchem: z ducha samotného nalézt možnost překonání sobectví, možnost překonání klamu; sobectví láskou, životního klamu pravdou, nemoci zdravými myšlenkami, jež nás uvádějí bezprostředně do souladu s harmoniemi vesmíru, protože z harmonií vesmíru pocházejí.

Ne všeho, co zde bylo řečeno, lze už dnes dosáhnout, neboť člověk s sebou nosí staré dědictví. A je jen nerozumné, když například takové zákulisní politiky jako Christian Science deformují myšlenku uzdravujícího ducha v její karikaturu. Ale i když tato myšlenka nemůže být dnes ještě kvůli starému dědictví natolik silná, aby člověk dosáhl toho, čeho by jejím prostřednictvím rád dosáhl, čeho by *sobecky* rád dosáhl, je to myšlenka uzdravující. Jenže v těchto věcech se stále myslí nesmyslně. Někdo, kdo tomu rozumí, vám může říci, že vás uzdraví jisté myšlenky – a vy budete přesto v určité chvíli postiženi tou či onou nemocí. Inu, to, že dnes ještě nemůžeme uzdravit ze všech nemocí pouhým vlivem myšlenek, to je staré dědictví. Ale dokážete říci, jakou nemoc byste dostali, kdybyste tyto myšlenky neměli? Dokážete říci, že by váš život ubíhal ve stejném zdraví, kdybyste neměli tyto myšlenky? Dokážete říci u člověka, který se obrátil k anthroposoficky orientované duchovní vědě a dožil se pětáctiřiceti let: nuže, zemřel v pětáctiřiceti letech – kdybyste nemohli podat důkaz, že bez těchto myšlenek by zemřel ve dvaáctiřiceti, ve čtyřiceti letech? Člověk myslí vždy ze špatné strany, když k těmto myšlenkám přistupuje takovýmto způsobem. Vzhlíží k tomu, co mu nemůže být na základě jeho karmy dáno, a nedívá se na to, co mu na základě jeho karmy je dáváno. Ale když se přese všechno, co se ve vnějším fyzickém světě staví na odpor, budete dívat silou vnitřní důvěry, kterou získáte prostřednictvím intimnějšího poznání myšlenek duchovní vědy, pak pocítíte také

ono uzdravující, uzdravující až do fyzického těla, osvěžující, zmlazující jako třetí prvek, jako prvek, který přináší do lidské duše Kristus jako Spasitel se svými stále trvajícím zjeveními.

Chtěli jsme se, milí přátelé, ponořit do myšlenky Vánoc, která tak úzce souvisí s mysteriem narození člověka. To, co je nám dnes z ducha zjevováno jako pokračování myšlenky Vánoc, jsme si několika črtami chtěli uvést před svou duši. Můžeme cítit, že nás to posiluje, že nás to nese v životě. Můžeme cítit, že nás to staví do impulsů světového vývoje, ať už přijde cokoli, takže se můžeme cítit spojeni s těmito božskými impulsy světového vývoje, že jim můžeme rozumět, že z tohoto porozumění můžeme čerpat sílu pro svou vůli, že z tohoto porozumění můžeme čerpat světlo pro své představování. Člověk se vyvíjí; bylo by nesprávné tento vývoj popírat. Správné je jedině s tímto vývojem jít. – Kristus též pravil: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“⁷ To není fráze, to je pravda. Kristus se zjevil nejen skrze evangelia; Kristus je s námi a zjevuje se ustavičně. Mějme uši a poslouchejme, co v nových časech vždy nově zjevuje. Oslabit nás může, nebudeme-li mít víru v tuto nová zjevení; posílí nás však, budeme-li tuto víru mít.

Posílí nás, budeme-li mít víru v tuto nová zjevení, i kdyby zaznívala ze zdánlivě tomu protičících bolestí a z neštěstí života. Svou vlastní duší procházíme opakovanými pozemskými životy, v nichž se naplňuje náš osud. K této myšlence, která dává pocítit ducha za vnějším fyzickým životem, dospějeme jen tehdy, když budeme v pravém křesťanském smyslu přijímat pokračující zjevení. Křesťan, pravý křesťan by se ve smyslu naší doby, má-li před sebou světla vánočního stromku, měl začít věnovat posilujícím myšlenkám, kterých se mu dnes z nových světových zjevení může dostávat pro posílení jeho vůle, pro projasnění jeho představ. A měl by se pocitovat tak, aby silou a světlem této myšlenky se mohl v křesťanském roce přiblížit ke druhé myšlence, k myšlence, která upomíná na mysterium smrti: k myšlence Velikonoc, jež před naší duší staví jako cosi duchovního konečný zážitek lidského pozemského bytí. Krista budeme pocitovat víc a víc, dokážeme-li své vlastní bytí uvést do správného poměru k jeho bytí. Středověký rosikrucian, jenž navazoval na křesťanství, říkal: *Ex Deo nascimur, In Christo morimur, Per Spiritum Sanctum reviviscimus.* – Z božství jsme zrozeni, díváme-li se na sebe jako na lidi

zde na tomto globu. V Kristu umíráme. V Duchu svatém budeme opět vzkříšeni. – To se však vztahuje k našemu životu, k našemu lidskému životu. Pohlédneme-li od našeho života k životu Krista, budeme mít to, co se v našem životě ukazuje jako zrcadlový obraz: z božství jsme zrozeni, v Kristu umíráme, Duchem svatým budeme opět vzkříšeni. – Jako pravdu Krista žijícího mezi námi jako náš první bratr to můžeme vyslovit tak, že to budeme pociťovat jako pravdu Krista vyzářující z něj a zrcadlenou do naší lidské bytosti: z ducha byl zrozen – jak to stojí v Lukášově evangeliu, znázorněno symbolem sestupující holubice⁸ –, z ducha byl zrozen, v lidském těle zemřel, v božství bude opět vzkříšen.

Pravdy, jež jsou věčné, budeme vidět správně jenom tehdy, budeme-li je vidět v jejich současném zrcadlení, nejen zabsolutněné, abstrahované v nějaké formě. A budeme-li se cítit jako lidé nejen v abstraktním smyslu, ale jako lidé náležitě stojící v době, v níž je naší povinností na základě této doby jednat a myslet, pak se budeme snažit Krista, který je s námi po všechny dny až do skonání tohoto věku, vnímat v jeho současné řeči, jak nám skrze myšlenku Vánoc dává poučení, osvětlení, jak nás myšlenkou Vánoc prostupuje silou. Pak budeme chtít Krista přijmout v jeho nové řeči, neboť Kristus se nám musí stát spřízněným. Pak můžeme na zemském globu i po smrti sami naplňovat pravý úkol Krista. Člověk každé epochy musí svým způsobem přijmout Krista. To lidé pociťovali, když správně pohlíželi na oba velké duchovní pilíře, na myšlenku Vánoc a myšlenku Velikonoc. Hlubokomyslný německý mystik Angelus Silesius, „slezský anděl“, tak s pohledem na myšlenku Vánoc pravil:

*Byť Kristus tisíckrát by v Betlémě byl zrozen,
když v tobě nepovstal – jak chceš být osvobozen?*⁹

A s pohledem na myšlenku Velikonoc:

*Ne, od zla nespasí tě na Golgotě kříž,
když ve svém nitru sám jey znovu nevztýčíš.*

Vskutku, Kristus musí žít v nás, protože nejsme lidmi v absolutním smyslu, nýbrž lidmi určité doby. Kristus v nás musí být zrozen tak, jak zní jeho slova naším věkem. Musíme se pokusit zrodit Krista sami v sobě, k naší posile, k našemu osvětlení, tak jak s námi nyní zůstal, jak chce zůstat

s lidmi po všechny dny až do skonání tohoto věku, jak chce být nyní zrozen v naší duši. Když se tedy pokusíme prožít v tento den zrození Krista v naší vlastní duši, jak v této době prosvětluje a posiluje naši duši jako věčné světlo a věčná síla, pak správně pohlížíme na historické zrození Krista v Betlémě a na obraz tohoto zrození v naší vlastní duši.

*Byť Kristus tisíckrát by v Betlémě byl zrozen,
když v tobě nepovstal – jak chceš být osvobozen?*

Tak jak nám dnes vkládá do duše, abychom pohlíželi na jeho zrození, na jeho zrození v lidském žití, jeho zrození v naší vlastní duši, tak se vpravdě noříme do myšlenky Vánoc. A pak pohlížíme na Svatou noc, jejíž počátek bychom měli cítit jako novou posilu a osvětlení lidí vzhledem k mnohemu zlu a bolestem, které jimi v současnosti otrásají a ještě otrásat budou.

„Moje království,“ praví Kristus, „není z tohoto světa.“¹⁰ To jsou slova, která nás vybízí, abychom – pohlížíme-li správně na jeho zrození – našli ve své vlastní duši cestu do onoho království, kde On je, aby nás posílil, kde On je, aby nás osvětil, chce-li zavládnout temnota a bezmoc, z impulsů, jež přicházejí ze světa, o kterém On sám pravil, o kterém chce navždy přinášet zvěst jeho zjevení ve Svaté noci: „Moje království není z tohoto světa.“ On však toto království přinesl do tohoto světa, tak abychom v tomto království mohli vždy, ve všech životních situacích nalézat sílu, útěchu, důvěru a naději, jen když k Němu chceme přijít a vzít si k srdci Jeho slova, taková slova jako „nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského.“

* * *

Poznámky:

1) „triviální“ ve smyslu „základní“ – pozn. překl. «» **2)** předneseno 22. prosince 1918 – pozn. vyd. FABULA «» **3)** Mt 18,3 «» **4)** „v Bohu se rodíme“ – pozn. překl. «» **5)** hřmotně, hlučně – pozn. překl. «» **6)** pretence = požadavek – pozn. překl. «» **7)** Mt 28,20 «» **8)** Lk 3,22 «» **9)** překlad průpovědí Angela Silesia: Milan M. Horák «» **10)** Jn 18,36 «» Předneseno v Basileji 22. prosince 1918 (GA187) «» Přeložil Radomil Hradil.